

Mässitud massdigiteerimisse –

trükisepärandi digiprojekt "Eesti keele ja kirjanduse ning omariikluse allikad"

Kultuuriministeeriumi tegevuskava näeb ette teha 2023. aastaks digitaalselt kättesaadavaks kolmandik meie mäluasutustes talletatavast kultuuripärandist ja uuendada mäluasutuste info hoidmise taristut.

Kultuuripärandi digiteerimise tegevuskava peamine eesmärk on kriitilise massi kultuuripärandi ressursisäästlik digiteerimine, ühtselt säilitamine ja avalikult kättesaadavaks tegemine.

Digiteeritakse dokumente, trükiseid, fotosid, filme, kunsti ja esemeid.

Trükiste hange allkirjastati 10.06.2019, kus hankija oli Eesti Kirjandusmuuseum ja täitja Ühispakkuja koosseisus Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu, Ratus OÜ ja Tartu Ülikool.

- 24 kuu jooksul (10.06.2019 – 9.06.2021) digiteeritava trükisepärandi maht: 1 500 000 lk
- Raamatud - 800 000 lk
- Ajalehed – 700 000 lk
- Rahvusraamatukogu raamatute (410 000 lk digiteerimine - Ratus OÜ)
- Eesti Kirjandusmuuseumi (380 000 lk) ja ERMi (10 000 lk) raamatute digiteerimine ja kõikide skaneeringute tärgtuvastus e OCR - Tartu Ülikooli Raamatukogu
- Ajalehtede (ca 400 000 lk KMAR ja 300 000 lk RR) digiteerimine, tärgtuvastus e OCR, segmenteerimine – alates 2020 juuni, Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu

Eestlõnefs.

Kis tattede haanlõnefsib? Ete iga head pea
ijegi mõgvoat lõnet? — Eofi hõõ, aga see lõne
lõhub ja pucuttab, futub ja fufmab. Igavõrfe
evangeliumi malgujef tuled haanlt see hõrnaf
mõja ära mõtta, ning jeda ülekannet pramat

- Hinnanguliselt on eesti keeles ca 80% objektidest, vene keeles ca 10% ja muudes keeltes (saksa, inglise, soome jne) ca 10 %.
- Gooti kirja esineb ca 15% raamatute puhul.
- Ajalehtede osas vabakasutuses ca 90 % objektidest ja raamatutest 30%.

PERIOODIKA

Eestis ilmunud vanemast ajakirjanduspärandist digiteeritakse peamiselt nõukogude perioodi rajoonilehti.

- Digiteeritud materjali pikaajaline säilitamine, arhiveerimine ja avalikuks tegemine toimub DIGARis
- Failid peavad olema arhiveeritud ja vastavalt Aõ ja juurdepääsupiirangutele avalikkusele kättesaadavaks tehtud hiljemalt 9.06.2021.
- DIGARi arhiveerimistoru e tarkvaraarendus 30.03.2019 – BPW Consulting

Töövood (raamatud)

Teemakogumite/nimekirjade koostamine (provisoorsed nimekirjad)

- Lugemikud, õpikud, aabitsad, albumid, folkloristika, grammatikad, eesti ilukirjandus, kultuuriloolised valikud jne
- RR – omariiklus
- ERM – mälestused, biograafiad, ERMi väljaanded, kokaraamatud, Jakob Hurda (ja temaga seotud) teosed

! Vältida dubleerimist !

KMARist digiteerimisele mineva vanema raamatu puhul (kuni 1944) toimub ka kirjete toimetamine ja liitmine. Suuremalt jaolt on tegemist rahvusbibliograafiasse kuuluvate kirjetega.

 Kuidas meeldida teistele : (miks mõned inimesed meile ei meeldi) / Donald A. Laird :

23 **[inglise keelest tõlkinud B. Kangro]**

Tartu ; Tallinn : Loodus, 1940 (Tartu : K. Mattiesen)

272 lk. ; 20 cm

KMAR, Tartu LR, TÜR

Telli

Raamat
1940

 Kuidas meeldida teistele : (miks mõned inimesed meile ei meeldi) / Donald A. Laird ;

24 **[inglise keelest tõlkinud B. Kangro]**

Tartu ; Tallinn : Loodus, 1940 (Tartu : K. Mattiesen)

223, [1] lk. ; 20 cm

RR, ILUAR

Telli

Raamat
1940

AUTORIÕIGUSED

Kogude digiteerimine on lubatud säilitamise eesmärgil.

Digiteeritud failide avalikustamine võib olla piiratud.

Autoriõiguste määramisega tegelevad RRI autoriõiguste spetsialistid.

Vabakasutus

Orbteosed

Autoriõigusliku seisundi deklaratsioonid – informatiivne eesmärk, ei pruugi kajastada Aõ lõplikku staatust

Autoriõigusega kaitstud ehk juurdepääsupiiranguga teosed

Autoriõigustega kaitstud, aga siiski avalikud - teos on siis kas orbteos või õiguste omaja nõusolek avalikuks tegemiseks

massdigiteerimine 2019-2021|bINC|cKehtiv autoriõigus|
d<https://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=et>|
e01.01.2063|favalik

Autoriseeritud töökoht

Kultuuripärandi digiteerimise tegevuskava

"Kultuuripärandi digiteerimine 2018-2023"
tegevuskava alamprojektide koosvõime raport
(414.17 KB, PDF)

Autoriõiguse ja litsentside õiguslik analüüs
(649.53 KB, PDF)

Autoriõiguse parimate praktikate juhend
(1.88 MB, PDF)

Ajakirjandus, ajalehed ja perioodika kogude tutvustamiseks saaks lugeda enne 1990 välja antud väljaannete digiteeritud kujul veebis üldsusele kättesaadavaks tegemist. Arvestades seda, et 1940-1990 loodud perioodika on suures osas loodud ENSV asutuste poolt, siis ei ole neil täna õigusjärglasi. Seega ei oleks selliste teoste avaldamine vastuolus Õigusjärglaste ärihuvidega.

Nõukogude perioodi perioodika saaks veebis kättesaadavaks teha kogude tutvustamise vaba kasutamise alusel.

https://www.kul.ee/sites/kulminn/files/parimate_praktikate_juhend_kultuuriparandi_digiteerimine.pdf

Raamatute hoidlast välja toomine, eksemplari valik, seisundi hindamine

Arhiiveksemplarid

Ennistust vajavad trükised

Sissekirjutised – kultuurilooline väärtus

Trükikaaned puudu

Köidetud eksemplarid

Kinnised poognad

Defektsed eksemplarid

Lehekülgede nummerdus vale

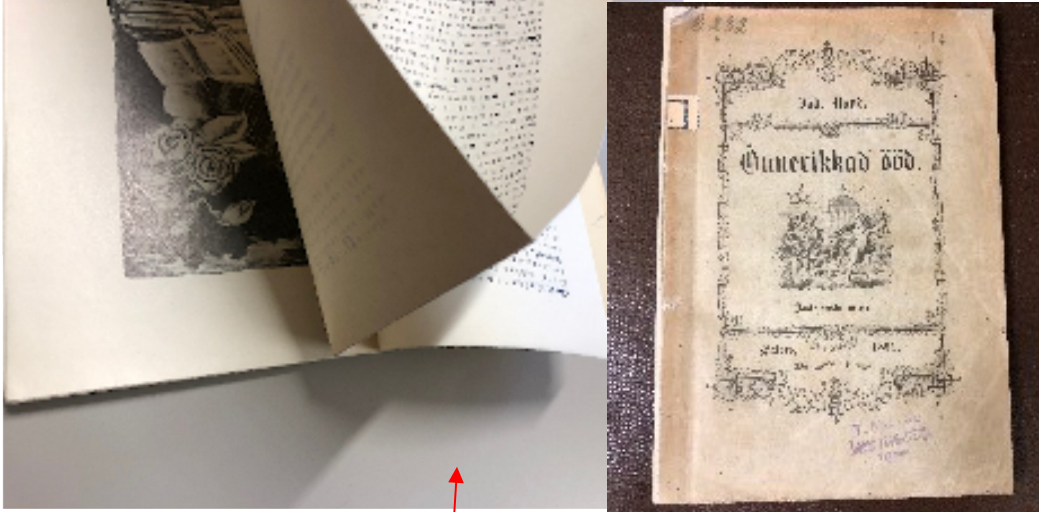
Lehekülgi puudu

Lihtsalt keeruline valida

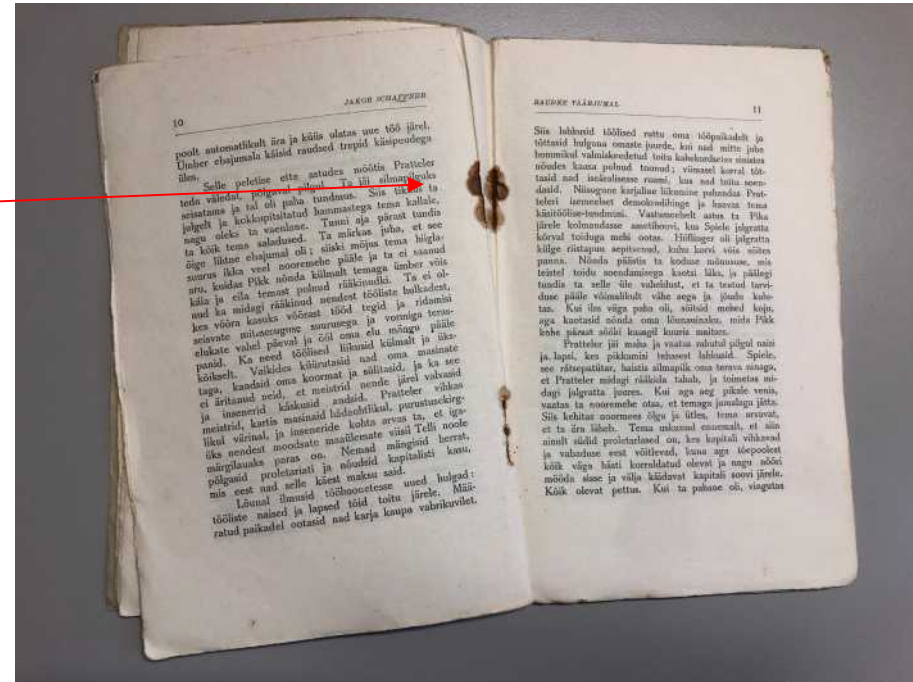

Ennistustööd

Omavahenditest

- Arvestatav kogus vajab restaureerimist
- Roostes klambrid
- Lagunenud köited
- Vajavad puhastamist
- Rebendid
- Lahtilõikamata poognad

008 010313s1916 er | ||||| 0|est
020 9789949022489|q(pdf)
035 .b14220568 (Tartu)
040 ErEAR|best|cErEAR|dErTLUAR|dErRR|dErKMAR
072 7 636/637|2udkrb
080 636.082|2est
100 1 Hünerson, Jaan,|d1882-1942
245 10 Karjaparandamise pääjooned /|cKirjutanud Cand. agr. J. Hünerson
246 13 Karjaparandamise peajooned
260 Tartu :|bPõhja-Liivimaa Põllutöö Keskselts,|c1916|e(Tartu :|fPostimees)
300 27, [1] lk. ;|c18 cm
490 1 "Põllutöölehe" kirjawara ;|vnr. 9
500 12 kop. - 2000 eks. - Fraktuur
533 Elektrooniline reproduktsioon.|bTartu :|cEesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu,|d2019-2021.
|n9789949022489 (pdf)
542 |lVabakasutus|qErRR|o20180126|uhttps://creativecommons.org /publicdomain/mark/1.0/
650 9 põllumajandusloomad
650 9 tõuaretus
710 2 Põllutööleht, kirjastaja
740 Eesti trükise punane raamat II, 1851-1917. Kultuuriloolised valikud
830 0 "Põllutöölehe" kirjavara ;|vnr. 9
907 massdigiteerimine 2019-2021
912 RB|d1771
932 |yKM, RR, TA, TÜ, VRR
950 |pDO signe (+740)|d2011-04
951 yoret astap|f12.2001|cyoret liine 01.2006|byolii pille 10.2010
952 |tRB Parja-03.01 |sTO Marika-08.01 |mTO Marika-08.01 |pTO Sirje-02.06(+500) |pTO Marika-03.06 (+072)
970 20190806_utsar
972 |cRBrmtT1-09.02
990 KMAR|bylvi|c2015-03 (+246, 490, +710, +830)
996 YY-eod
996 RR-eod

METAANDMED
ISBNi LISAMINE

Digiteerimine:

skaneerimine

failitöötlus

kvaliteedikontroll

tärgtuvastus ehk OCR

arhiveerimisele suunamine jne

ajalehetekstide segmenteerimine - perioodiliste
väljaannete kasutusvõimalus artiklite tasandil


```
</foxml:datastream>
- <foxml:datastream VERSIONABLE="true" STATE="A" CONTROL_GROUP="X" ID="TECH_ARHIIV_2_1">
  - <foxml:xmlContent>
    - <nlib:tech xmlns:nlib="http://digar.nlib.ee" xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/">
      <nlib:filename>b15576759.pdf</nlib:filename>
      <nlib:FileSize>63454995</nlib:FileSize>
      <nlib:UploadDate>1</nlib:UploadDate>
      <nlib:ChecksumMD5>76c41428fa5fd61bb793f82b757e03dd</nlib:ChecksumMD5>
      <nlib:MimeType>application/pdf</nlib:MimeType>
      <nlib:TotalCharacters>24219</nlib:TotalCharacters>
      <nlib:UncertainCharacters>344</nlib:UncertainCharacters>
      <nlib:Author>Tartu Ulikooli raamatukogu</nlib:Author>
      <nlib:Producer>ABBYY Recognition Server</nlib:Producer>
      <nlib:Pages>15</nlib:Pages>
    </nlib:tech>
  </foxml:xmlContent>
</foxml:datastream>
- <foxml:datastream VERSIONABLE="true" STATE="A" CONTROL_GROUP="M" ID="ORIGINAAL_1_1">
  - <foxml:datastreamVersion ID="ORIGINAAL_1_1.0" SIZE="18450757" MIMETYPE="image/tiff" LABEL="b15576759_0001.tif">
    <foxml:contentLocation REF="//lest.utlib.ut.ee/digikirmus/digi_valmis/b15576759/tif/b15576759_0001.tif" TYPE="UR
  </foxml:datastreamVersion>
</foxml:datastream>
- <foxml:datastream VERSIONABLE="true" STATE="A" CONTROL_GROUP="M" ID="ORIGINAAL_1_2">
  - <foxml:datastreamVersion ID="ORIGINAAL_1_2.0" SIZE="18450757" MIMETYPE="image/tiff" LABEL="b15576759_0002.tif">
    <foxml:contentLocation REF="//lest.utlib.ut.ee/digikirmus/digi_valmis/b15576759/tif/b15576759_0002.tif" TYPE="UR
  </foxml:datastreamVersion>
</foxml:datastream>
- <foxml:datastream VERSIONABLE="true" STATE="A" CONTROL_GROUP="M" ID="ORIGINAAL_1_3">
  - <foxml:datastreamVersion ID="ORIGINAAL_1_3.0" SIZE="18441465" MIMETYPE="image/tiff" LABEL="b15576759_0003.tif">
    <foxml:contentLocation REF="//lest.utlib.ut.ee/digikirmus/digi_valmis/b15576759/tif/b15576759_0003.tif" TYPE="UR
  </foxml:datastreamVersion>
</foxml:datastream>
- <foxml:datastream VERSIONABLE="true" STATE="A" CONTROL_GROUP="M" ID="ORIGINAAL_1_4">
  - <foxml:datastreamVersion ID="ORIGINAAL_1_4.0" SIZE="18441465" MIMETYPE="image/tiff" LABEL="b15576759_0004.tif">
```

Eesti Rahvusraamatukogu omapanuseks on digitaalse ainese säilitamine digitaalarhiivis DIGAR, avaandmetena kättesaadavaks tegemine, Sierrase lingi ja muude kirjeelementide, sh www-kirjete loomine

Kättesaadavus

- Digiteerimise tulemusena peab moodustuma ühtne ressurs, mis on kättesaadav nii pildiliselt, täistekstidena kui ka avaandmetena kõikidele kasutajatele
- Digiteeritud raamatute failid arhiveeritakse ja tehakse kättesaadavaks digitaalarhiivis DIGAR <https://www.digar.ee/>
- Ajalehed saavad kättesaadavaks portaalis DIGAR Eesti artiklid (<https://dea.digar.ee/>)
- Ainestu andmed saavad kättesaadavaks ka E-kataloogis ESTER (<https://www.ester.ee/>) ja E-varamu portaalis <https://www.e-varamu.ee/>

TÄNAN
TÄHEPANU
EESTI!

